Heading (for både Foldager og Sæthers tekst): Talentutvikling

Vi inviterte to av Nordens mest toneangivende produsenter, Meta Louise Foldager og Yngve Sæther, til å fortelle om hva talentutvikling innebærer for dem.

Et levende puslespill

– Et film- og tv-prosjekt er for meg et levende puslespill. Man samler konstant sammen brikker, forteller Meta Louise Foldager som blant annet har produsert en rekke av Lars von Trier og Nicolaj Arcels filmer.

Av Meta Louise Foldager

Å utvikle prosjekter handler for meg mest om å «se». En visjon for prosjektet som det styres etter. Jeg elsker de magiske øyeblikkene hvor jeg synes jeg kan «se» noe. Plutselig avtegner hele prosjektet seg foran meg og jeg kan simpelthen se bruddstykker av den ferdige filmen for mitt indre øye. For eksempel at den regissøren, i kombinasjon med den forfatteren og den ideen og de rammer… vil være et sterkt prosjekt, som kan finansieres på den og den måten og vil se slik ut og kunne selges på den måten. Eller at den grunnideen er virkelig god, hvis man gjør det og det med den og kobler til den skuespilleren og den twist'en, så løfter det seg opp over alle de andre manuskriptene. Magien oppstår når man plutselig kan «se» konturene av et vitalt prosjekt som kan bli til en riktig sterk film.

Det er alltid helt uforutsigbart hvor, når og hvordan kombinasjonene oppstår, men disse magiske øyeblikkene er de beste. Jeg blir full av energi, arbeidsiver og handlekraft. Det er der jeg finner arbeidsgleden og der prosjektene får livsnerve og kraft, der talentene blomstrer og ideer flyr.

Et film- og tv-prosjekt er for meg «et levende puslespill». Man samler konstant sammen brikker. Grunnidé, talent, skuespillere, location, innspillingsteam, økonomi, valg som språk, land, format, lengde, visuell stil… alt det som berører prosjektet er en «brikke». Og man kan kombinere dem på 1000 måter. Det er for meg en veldig lystbetont utfordring både å samle inn brikkene, vurdere dem, snu og vende på dem, og ikke minst kombinere dem i konstellasjoner som løfter det opp til et sterkt prosjekt.

Det å være produsent er for meg i høy grad å «se» hvordan brikkene kan settes sammen, i hvilken rekkefølge og med hvilken ramme, og hvordan det ferdige bildet så vil bli.

Å forme et prosjekt

Det er meget fascinerende å se mennesker som er svært dyktige til å utvikle prosjekter. En av dem jeg har størst respekt for på dette feltet, er regissør og manusforfatter Nikolaj Arcel. Han «finner brikker» til puslespillet *hele* tiden, også når han sover, tror jeg! Han vender og snur på dem og er ekstremt kritisk. Han kasserer langt de fleste brikkene han finner og leter videre og videre, inntil bildet begynner å avtegne sig tilfredsstillende. Noen ganger går han tilbake og fjerner plutselig en meget viktig «brikke» (en scene, en skuespiller, en location…) som alle andre synes er vital, for å løse et problem i prosjektet eller gjøre det overordnede mer interessant. Hans endeløse kritiske blikk og hans konstante spørsmål er inspirerende (og harde) å arbeide med. Og dette er etter min mening kimen til den store suksessen han har oppnådd i karrieren sin.

Utvikling er i mine øyne filmskapernes viktigste fokus, og betyr for meg mer «formgivning». Man former et prosjekt. Så utviklingen starter med en spinkel idé, og fortsetter helt til prosjektet er ferdig. Jeg oppfatter det nærmest som om «utviklingen» – formgivningen – fortsetter helt frem til a-kopien og plasseringen i markedet.

Noen ganger blir jeg spurt om hva som er det vesentlige for en produsents evne til å utvikle sterke filmer. Slik jeg ser det er det viktigste evnen til å velge. Man treffer konstant valg gjennom et prosjekts liv, og alle valg kan være vesentlige. Men spesielt skal man kunne velge det riktige utgangspunkt: Materialet, grunnideen og de viktigste elementer som manusforfatter, regissør, hovedskuespiller, finansieringsstrategi osv.

Utover dette mener jeg at utviklende filmskapere skal ha en ekstrem utholdenhet og en stri strøm av kritiske spørsmål stilt med stor kjærlighet til prosjektet. Man må elske prosjektet. Elske å lese materialet igjen og igjen, vende og snu på alt, lytte til en mengde konsulenter utenfra og konstant revurdere sitt prosjekt – og kanskje ta livet av det om man oppdager at det ikke er sterkt nok til å fly.

Man skal kunne lytte åpent til alle forslag, fra alle sider de måtte komme fra, vurdere dem saklig og velge riktig i forhold til materialet og grunnideen.

Det å utvikle film er nemlig et stort teamarbeid man som produsent er leder for. Og man skal ha et meget tett samarbeid med sin regissør og forfatter, som man absolutt må ha en felles visjon for prosjektet med.

Det er helt avgjørende for filmen, og samarbeidet, at man «ser» den samme filmen, at man har samme visjon for prosjektet og at samarbeidet er lystbetont, åpent og respektfullt.

Flere veier til Roma

Hvis man som produsent tror at verden består om 10 år, og at man stadig er en del av filmbransjen, må man utvikle talenter – og det gjelder både regissører, manusforfattere og skuespillere.

En aktiv produsent som ser et talent bør derfor gi seg i kast med å sette opp en visjon for og med dem, for deres neste (kort)film og deres karriere på lengre sikt. Man skal få talentet til å se sitt eget potensial og sine egne begrensninger, og hvor det må forbedringer til.

Talentutvikling er i mine øyne en vesentlig del av produsentenes arbeid. Produsentene bør og skal være de som tenker langsiktig og får øye på talentene tidlig. Hvem skulle det ellers være? Regissørene, manusforfatterne, skuespillerne selv? Investorene, distributørene, tv-stasjonene? Nei vel? De har jo alle sitt fokus og interesse naturlig plassert et annet sted: De kreative naturligvis hos seg selv. Distributørene skal først og fremst selge billetter på hjemmemarkedet og film til utlandet. Tv-stasjonene skal primært lage tv folket ønsker å se og få best mulig seertall. Investorene skal tjene pengene sine inn igjen. Og så er det de statlige instanser som heldigvis også har fokus på viktigheten av den lange banen og talentutviklingen, og de er en viktig brikke i puslespillet for talentutviklingen.

Vi i Nordens filmbransje er jo så pokkers priviligerte: Det finnes statlige midler å lage film for. Og til og med til å utvikle nye talenter for. Takk for det til våre politikere og alle de som betaler skatt! (Husk alltid på at pengene kunne gå til flere pedagoger i barnehagene, raskere hofteoperasjoner, bedre mat på pleiehjemmene, bredere motorveier eller en styrking av danseteateret i stedet.)

Når man står som en ivrig ny filmregissør eller forfatterspire kan det dog stadig synes vanskelig å «bryte igjennom» og få sitt første prosjekt godtatt med full statsstøttet finansiering. Og der ser jeg det som produsentens flotte oppgave sammen

med regissør, manusforfatter og skuespillere å skape andre måter å utføre prosjektene på. Vi kan etter min mening ikke kreve at alle som ønsker det kan lage en statsstøttet film. Har man vondt for å få støtte fra statens midler, må man derfor gjøre som man gjør i de landene der det ikke finnes den slags luksus: Lage film likevel.
Hvordan det kan gjøres avhenger selvfølgelig av det enkelte talent og prosjekt. Men overordnet sett så er her produsentens oppgave å stå ved det talent og det prosjekt han /hun tror på og få fastsatt brukbare rammer for talentet.

Det er dermed ikke sagt at statsfinansiert talentutvikling ikke er sentralt i Norden, for det er jo statsstøtten generelt, og uten statsstøtten var filmbransjene i Norden helt sikkert ikke så vellykkede som vi er nå. New Danish Screen i Danmark er en gave for talentutviklingen og fremtiden i dansk film! Men jeg liker nå å tro – og konstant forsøke å bevise – at det finnes flere veier til Roma.

META LOUISE FOLDAGER
Ble ansatt 1.1. 2006 på Zentropa. Startet i 2010 sitt eget selskap, Meta Film. Har produsert blant annet: ***En Kongelig Affære,*** regissør Nikolaj Arcel. ***Melancholia,*** regissør: Lars von Trier ***Sandheden om mænd,*** regissør: Nikolaj Arcel, ***Antichrist,*** regissør: Lars von Trier ***Dansen***, regissør: Pernille Fischer Christensen ***De Fortabte Sjæles Ø***, regissør: Nikolaj Arcel ***Direktøren for det hele***, regissør: Lars von Trier ***Nordkraft***, regissør: Ole Christian Madsen, ***Kongekabale***, regissør: Nikolaj Arcel